

Skriv sammen!

ANNE BOIE JOHANNESSON, lektor på Køge Gymnasium og gymnasiekonsulent på CFU UCC

Der er store læringsmæssige fordele ved at sætte elever til at udarbejde skriftlige produkter i grupper frem for individuelt. Jeg har arbejdet med denne form for skriftlighed i nogle år efterhånden, og min oplevelse er, at eleverne lærer langt mere på den måde, fordi det at formulere fagligt indhold på skrift i fællesskab, kræver mundtlige diskussioner og fælles meningsopbygning. Netop de mundtlige diskussioner er med til, at eleverne lærer stoffet på en dybere måde, end når de blot reproducerer fra bøger og vejledninger. Det er nemlig nødvendigt, at de kan det så godt, at de kan snakke sammen om det. Det er aktiv anvendelse frem for passiv viden.

En vigtig del af skriftligheden i mine timer er, at grupperne giver input på hinandens produkter undervejs i arbejdsprocessen med det formål at forbedre produkterne. Jeg giver også input på både produkter og kommentarer til produkterne undervejs, igen med det formål at få eleverne til at reflektere over det faglige stof og over måden, de arbejder med det på.

Min erfaring med denne form for skriftlighed, dvs. med kollaborativ skrivning, er, at eleverne lærer mere, laver bedre produkter og husker dem bedre til eksamen. Imidlertid møder jeg en del lærere, der er skeptiske over for kollaborativ skrivning. Derfor vil jeg i det følgende sætte fokus på de væsentligste pointer fra nyeste forskning på området.

Forskningen er positiv

Der er ikke pt. dansk forskning på gymnasieområdet, men flere forskere, blandt andet Ellen Krogh fra Syddansk Universitet, nævner samskrivning som et område med store didaktiske potentialer¹⁾.

I USA er der lavet en rapport om, hvordan 4. til 12. klasse-elever kan blive bedre til skrivning. Rapporten, der er baseret på metaanalyser af forskningsartikler om skrivning, kommer med 11 anbefalinger til skriveundervisningen, hvoraf kollaborativ skrivning er nummer tre på listen.

Som det første på listen kommer at undervise i skrivestrategier, herunder skrivprocessens faser. Som nummer to kommer at kunne opsummere en tekst. Disse to kompetencer varetages i den danske gymnasieskole i høj grad af danskfaget, mens kollaborativ skrivning endnu ikke har fundet sin plads²⁾.

Kigger man lidt bredere ud i forskningsverdenen, er der en del forskningsprojekter om kollaborativ skrivning. Fælles for dem er, at de alle er positive – i større eller mindre grad³⁾. Der er lavet en del kvantitative undersøgelser, hvor elevers

skriftlige kompetencer blev testet før og efter et semester med kollaborativ skrivning, og hvor resultaterne sammenholdes med en kontrolgruppe, hvor eleverne har skrevet individuelt. Der er også lavet undersøgelser af produkter udarbejdet individuelt, i par og i grupper.

Konklusionerne fra undersøgelserne er, at grupper skriver bedre, mere fejlfrie, mere komplekse og velargumenterede opgaver, men kortere tekster, end par og individuelle skrivere. Der var mere problem-løsningssnak undervejs, og bevidstheden om teksternes modtagere blev styrket⁴⁾.

Eksempel på skriftlig opgave: Giftmord – Er vandet forgiftet?

Faglige krav:

- Der skal laves en rapport pr. gruppe
- Rapporten skal indeholde gennemgang af forsøg, forarbejde og efterbehandling, inkl. diskussion, fejlkilder og konklusion. Der skal også være noget om fældningsreaktioner
- Det faglige indhold skal formidles på en pædagogisk måde så klassekammerater forstår det.

Plan:

- Modul 1: Grupperne arbejder med rapporter i Google Docs
- Modul 2: Hver gruppe læser to andre gruppers rapporter og giver konstruktiv feedback ud fra de faglige krav. Læreren følger med og kommenterer også – både på indhold og på gruppernes kommentarer til hinanden
- Grupperne gør derefter deres rapporter færdige, hvorefter de afleveres og uploades til holdets kemi-hjemmeside
- Grupperne bedømmes på deres rapporter, herunder hvordan de har taget imod feedback, og på hvordan de har givet konstruktiv feedback til andre grupper.

Eksempel på skriftlig opgave: Carbonhydrider

Faglige krav:

- Hver gruppe skal lave en screencast, der gennemgår en del af teorien om carbonhydrider (forskellige dele så grupperne laver forskellige screencasts)
- Screencasts bedømmes på fagligt indhold og på formidling. Det er vigtigt at klassekammeraterne forstår stoffet, der gennemgås.

Plan:

- Modul 1: Grupperne laver manuskripter til deres screencasts i Google Docs
- Modul 2: Hver gruppe giver konstruktiv feedback til to andre grupper. Læreren følger med og kommenterer også – både på indhold og på gruppernes kommentarer til hinanden
- Grupperne diskuterer den feedback, de har fået. Derefter optager de deres screencasts til næste gang
- Modul 3: Alle screencasts ses i plenum. Derefter laves der opgaver, der træner hele stoffet.

Grupper frem for par

Det teoretiske grundlag for kollaborativ skrivning er socialkonstruktivism, centreret omkring Vygotskys teorier. Inden for socialkonstruktivismen ses læring som en socialt situeret aktivitet. Højere kognitive funktioner opstår først på det sociale, intermentale plan, og først senere på det psykologiske, intramentale plan. Det vil sige at læring starter, når man arbejder med noget i fællesskab, og først derefter bliver det til individuel læring⁵⁾. Fordi forskellige elever har forskellige styrker og svagheder, kan de lægge deres ressourcer sammen og stilladsere hinanden, når de arbejder i grupper. I kollaborativ skrivning er målet ikke kun produktet, men i høj grad også den fælles meningskonstruktion i gruppen frem mod produktet⁶⁾.

Hvad betyder dette i praksis? Det skriftlige arbejde laves bedst i grupper på 3–4 personer, da det giver de bedste opgaver og de bedste meningsforhandlinger undervejs⁷⁾. Nogle forskningsprojekter viste, at det var mere motiverende og sjovere for elever at arbejde i grupper end i par, at der var flere ideer og mere kreativitet i grupper, samt at grupperne skrev bedre tekster, selvom de ikke var lige så lange som parrenes opgaver.

Hvordan skal grupperne arbejde sammen?

Mediet, der arbejdes i, bør overvejes. Nogle forskere er nået frem til, at virtuelt samarbejde i Google Docs fremmer faglige diskussioner undervejs mere, end hvis eleverne sidder sammen foran samme computer, ligesom det giver bedre

produkter. Begrundelsen er, at i Google Docs fremgår det hvem, der har bidraget med hvad, ligesom bevidstheden om, at læreren og andre kan læse med gør, at eleverne gør sig mere umage, og er mere motiverede. Det er også nemt at samarbejde i Google Docs, fordi alle kan være til stede i teksten samtidig, fremfor når en skriver hvad resten dikterer⁸⁾.

Nogle af de ting, der kan spænde ben for gruppearbejdet, er hvis ikke alle bidrager, eller hvis nogle gruppemedlemmer ikke bryder sig om at kritisere andre eller er meget usikre på sig selv⁹⁾. Men for de fleste af de undersøgte grupper betød det ikke noget, at medlemmer bidrog forskelligt meget, da alle følte ejerskab til opgaven¹⁰⁾. Anvendelse af gruppearbejdsroller medvirker til at skabe positiv gensidig afhængighed i gruppen, idet rollerne får alle medlemmer til at føle sig vigtige i gruppens arbejde, og dermed er de enkelte medlemmer mere motiverede¹¹⁾.

Hvad er lærerens rolle?

En vigtig opgave for læreren i forbindelse med kollaborativ skrivning er at opstille rammer, konkrete faglige krav og bedømmelseskriterier. Det er også at få eleverne til at diskutere og reflektere undervejs i processen. Slutrettelser (summativ evaluering) er den mindst effektive form for respons, hvis man ser på, hvad eleverne lærer af det¹²⁾.

Diskussion og refleksion undervejs i skriveprocessen kan fremmes med formativ evaluering, det vil sige ved at læreren giver input på produktet, mens det udarbejdes. Det er der også lavet undersøgelser om. Det er vist, at rettelser undervejs ikke er lige så effektive som forslag og uddybende spørgsmål. Det er altså vigtigt, at der gives feedback, der opmuntrer til udveksling af tanker og ideer¹³⁾.

Det er bedre med skriftlig netbaseret feedback end mundtlig feedback, for selvom elever værdsætter mundtlig feedback, fører skriftlig feedback til bedre resultater¹⁴⁾. Undersøgelser har imidlertid også

vist, at den netbaserede feedback er bedre end traditionel skriftlig feedback, fordi den er mere uformel og umiddelbar¹⁵⁾.

Læreren bør give feedback med det formål at udvikle elevernes identitet som kritiske tænkere og skrivere i faget. Derfor skal læreren insistere på at være dialogpartner frem for at levere svar og facit¹⁶⁾.

Peer feedback

Input fra gruppe til gruppe er en vigtig del af kollaborativ skrivning, idet peer feedback har potentiale til at skabe dialog mellem eleverne på en anden måde end feedback fra læreren har. Peer feedback fra andre elever opfattes mere sympatisk, forstående og mindre dømmende end feedback fra læreren¹⁷⁾. Svagheden ved peer feedback er, at elever er tilbøjelige til at stole mere på lærerens input end på hinandens. Derfor bør peer feedback trænes. Når eleverne bliver gode til det, vil de også blive bedre til at se på egne tekster med kritiske øjne¹⁸⁾.

Hvordan kommer jeg i gang?

Kollaborativ skrivning giver gode resultater når der arbejdes i grupper på 3–4 personer, når der gives formativ evaluering og peer feedback undervejs, og når det foregår online som i Google Docs, hvor alle har adgang til at se og kommentere alt.

Her er en række konkrete råd:

- Start med at opstille klare og konkrete faglige krav til opgaven, og vær også klar med hvilke bedømmelseskriterier, der er.
- Planlæg tid til at eleverne arbejder sam-

men på skolen med opgaven.

- Sørg for, at de arbejder i Google Docs eller lignende, hvor alle har adgang til at se og kommentere undervejs i arbejdet.
- Sæt grupperne til at give hinanden input – gerne i forhold til de opstillede faglige krav og bedømmelseskriterier. De må ikke give hinanden de rigtige svar, men i stedet stille spørgsmål og skabe debat.
- Følg med i gruppernes arbejde og følg med i de kommentarer, de giver til hinanden. Skriv gerne kommentarer men husk, at formålet med dem ikke er at korrigere fejl, men derimod at få eleverne til at reflektere og diskutere. Giv også input på kommentarerne.

Noter

¹⁾ Blandt andet på konferencen ”Skriftlighed og faglighed – fund og perspektiver” på SDU, januar 2015.

²⁾ Graham et al. 2007

³⁾ Graham et al. 2007

⁴⁾ Dobao 2012, Kessler et al. 2012, Khatib & Meihami 2015, Shin 2014

⁵⁾ Dobao 2012, Alvarez et al. 2011, Dysthe et al. 2010, Guasch et al. 2010, Khatib 2015, Shin 2014

⁶⁾ Shin 2015

⁷⁾ Alvarez 2011, Dobao 2013 & 2012

⁸⁾ Dysthe et al. 2010, Kessler et al. 2012, Shin 2014, Suwantarathip & Wichadee 2014

⁹⁾ Dobao 2013

¹⁰⁾ Kessler et al. 2012

¹¹⁾ Shin 2014

¹²⁾ Piekut 2014

¹³⁾ Guasch et al. 2010, Alvarez et al. 2011, Piekut 2014

¹⁴⁾ Alvarez et al. 2013

¹⁵⁾ Dysthe et al. 2010

¹⁶⁾ Dysthe et al. 2010

¹⁷⁾ Shin 2014

¹⁸⁾ Dysthe et al. 2010

Litteraturliste

Alvarez, I., Espasa, A., Guasch, T. (2011) *The value of feedback in improving collaborative writing assignments in an online learning environment* In: *Studies in Higher Education*, 37:4, 387–400

Dobao, A. F., Blum, A. (2013) *Collaborative writing in pairs and small groups:*

- I starten, mens eleverne skal lære at give og tage imod peer feedback, kan det godt betale sig både at vurdere hver enkelt gruppes produkt samt deres input til de andre grupper. Gruppernes evne til at tage imod og anvende andres feedback kan også vurderes. De tre vurderinger pr. gruppe kan summeres, og den gruppe, der scorer højest, kan få en lille præmie. Det hjælper meget på gruppernes motivation og samarbejde.

God fornøjelse med den kollaborative skrivning!

Learners' attitudes and perceptions In: *SciVerse ScienceDirect System* 41 (2013) 365–378

Dobao, A. F. (2012) *Collaborative writing tasks in the L2 classroom: Comparing group, pair and individual work* In *Journal of Second Language Writing* 21, 40–58

Dysthe, O. Lillejord, S., Wasson, B., Vines, A (2010) *Productive e-feedback in higher education. Two models and some critical issues* In: Ludvigsen, S., Lund, A., Rasmussen, I., Säljö, R. (eds.) *Learning across sites: New tools, infrastructures and practices*, Oxford: Pergamon Press

Graham, S., Perin, D. (2007) *Writing Next: Effective strategies to improve writing of adolescents in middle and high schools – a report to Carnegie Corporation of New York*, Washington D. C.: Alliance for Excellent Education

Guasch, T., Espasa, A., Alvarez, I. (2010) *Formative e-feedback in collaborative writing assignments* In: eLC Research Paper Series, 1, 49–59

Kessler, G., Bikowski, D., Boggs, J. (2012) *Collaborative writing among second lan-*

Sådan gør vi praktisk

- Vi har et Google Site, hvor der er en underside pr. forløb
- Her lægges et Google Doc pr. skriftlig opgave (Herefter kaldet “afleveringsdoc”)
- Hver gruppe opretter et Google Doc (herefter kaldet “opgavedoc”) og deler opgavedoc’et, så alle kan kommentere i det
- Derefter lægger de linket til opgavedoc’et ind på afleveringsdoc’et
- Så er alle grupperes produkter samlet i samme afleveringsdoc, og alle har rettigheder til at kommentere.

Vejledning til Google Docs

ucc.dk/cfu/gymnasium/it-didaktik/it-vaerktoejer/googledocs

guage learners in academic web-based projects In: *Language Learning & Technology*, February 2012, Vol. 16, No. 1

Khatib, M., Meihami, H. (2015) *Language and writing Skill: The effect of collaborative writing on EFL student's writing performance* In: *Advances in Language and Literary Studies* Vol. 6 No. 1, Feb 2015

Piekut, A. (2014) *Fokus på faglig skrivning – et udviklingsprojekt på hf og avu på VUC Vest, Esbjerg*. Gymnasiepædagogik nr. 96, 2014, SDU

Shin, T. W. (2014) *The role of ICT in scaffolding collaborative writing* In: *The English Teacher* Vol. XLIII (1), April 2014

Suwantarathip, O., Wichadee, S. (2014) *The effects of collaborative writing activity using Google Docs on student's writing abilities* In: *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, April 2014, vol. 13, issue 2.